

Marta K o w a l c z y k, *Święta parafianka kościoła Mariackiego – Błogosławiona Dorota z Mątów*, Bernardinum: Pelpin 2023, ss. 56 [recenzja].

Monografia pani prof. Marty Kowalczyk pt. *Święta parafianka kościoła Mariackiego – Błogosławiona Dorota z Mątów*, wydana przez Wydawnictwo Bernardinum w Pelplinie (2023), wpisuje się w szereg wartościowych publikacji tej autorki dedykowanych życiu i duchowej sylwetce Doroty z Mątów. Omawiana książka powstała we współpracy z Parafią Wniebowzięcia Najświętszej Maryi Panny skupionej wokół bazyliki Mariackiej w Gdańsku. Stąd tytuł i słowo wstępne ks. prał. Ireneusza Bradtkego, proboszcza parafii i zarządcy tej wyjątkowej świątyni. Można by się zastanawiać, czy można dowiedzieć się czegoś więcej na temat postaci bł. Doroty z Mątów, której skomplikowany życiorys jest raczej znany. Jednak pierwszą nowością stanowi przedstawienie bł. Doroty z Mątów jako uczestniczającej w życiu parafialnym średniowiecznej gdańskiej parafii. Ta sama świątynia, to samo Stare Miasto, ta sama ulica Długa, przy której przez wiele lat mieszkała Dorota wraz z mężem i dziećmi. Dla współczesnych parafian Parafii Wniebowzięcia Najświętszej Maryi Panny Dorota jest zatem osobą bardzo konkretną, długoletnią mieszkanką Gdańska. Poza wspomnianym już słowem wstępnym ks. prał. Bradtkego w prezentowanej książce znalazło się opracowanie życiorysu bł. Doroty z Mątów z wykazem bibliografii naukowej oraz zbiorem modlitw do Błogosławionej. Po tekście prof. Kowalczyk umieszczono rozdział autorstwa Juliana Skelnika zatytułowany *Kult błogosławionej Doroty z Mątów* (s. 41–44). Ostatnie elementy książki stanowią *Litania do bł. Doroty z Mątów* (s. 45–46) oraz dwadzieścia fotografii związanych z ikonografią bł. Doroty, jej kultem w Gdańsku i w miejscu urodzenia w Mątowach (s. 47–56). Ponadto w książce zawarto stare ilustracje przedstawiające bazylikę Mariacką i jej wnętrze (s. 6, 17, 26, 29, 40).

Życiorys Doroty z Mątów przedstawiony został w nawiązaniu do motywu drogi, którą odbyła Błogosławiona. Tytuł pierwszego rozdziału brzmi *... I przybyła Dorota do Gdańska* (s. 7–8). Czytelnik może znaleźć podstawowe informacje o pochodzeniu Doroty oraz jej trudnym życiu małżeńskim. Toczyło się ono w domu przy ul. Długiej 64 w Gdańsku. W tekście znajdujemy też zaczerpnięte ze źródeł historycznych pierwsze informacje o duchowości bł. Doroty – mistyczki, ale także żony i matki. Rozdział drugi nosi tytuł *Kwiat pośród kwiatów* (s. 9–15). Zawarto w nim szersze omówienie zagadnienia związków Doroty z mistyką w kontekście średniowiecznego oddziaływania licznych słynnych kobiet mistyczek oraz rozwoju mistyki. Wskazano także relacje Doroty z lokalnymi duchownymi, z których nie wszyscy akceptowali prezentowany przez nią typ duchowości. Tytuł trzeciego rozdziału – *Człowiek wzrasta duchowo, działając zgodnie z wolą Stwórcy* (s. 16–19) – wskazuje na kontynuację charakterystyki duchowej sylwetki Błogosławionej. Główny temat

stanowią umartwienia ascetyczne Doroty. W rozdziale *Przemiana serca w kościele Mariackim* (s. 20–22) prof. Kowalczyk omawia doświadczenie mistyczne określane jako przemiana lub zamiana serca. Dorota doświadczyła go w czasie modlitwy w kościele Mariackim w Gdańsku (s. 21). Tytuł kolejnego rozdziału – *Żona, matka, pielgrzym* (s. 23–26) – wskazuje, że omawia się w nim wyzwania związane z życiem małżeńskim i rodzinnym, które podejmowała Dorota. Niezwykle interesujące są także relacje o odbywanych przez nią pielgrzymkach do Piaseczna, do Koszalina, do Kartuz, Akwizgranu, Einsiedeln czy do Rzymu. W rozdziale *Z Gańska... do pustelni w Kwidzynie* (s. 27–29) przedstawiono okoliczności zmiany miejsca zamieszkania i historię ostatnich lat ziemskiego życia bł. Doroty spędzonych w Kwidzynie. Ostatnie trzy rozdziały dedykowane są temu, co działo się po śmierci Doroty. W części zatytułowanej *Droga na ołtarze* przedstawiono trudne dzieje procesu beatyfikacyjnego mistyczki (s. 30–32). W kolejnej części, noszącej tytuł *Przedstawienie Błogosławionej Doroty w bazylice Mariackiej w Gdańsku* (s. 33–34), autorka przedstawiła wyjaśnienie elementów symbolicznych umieszczonych na współczesnym wizerunku bł. Doroty z Mątów autorstwa Krzysztofa Izdebskiego-Cruza. Rozdział ostatni nosi tytuł *Pamięć wciąż żywa* (s. 35–36). Prof. Kowalczyk wspomina w nim początki oficjalnego kultu Doroty z Mątów w Gdańsku. Można je datować na rok 1406. Również współcześnie działa tu Grupa Czcieli Błogosławionej Doroty z Mątów. Cenny dodatek stanowią krótkie modlitwy Doroty w różnych potrzebach, zaczerpnięte ze średniowiecznych tekstów źródłowych (s. 35–37). Część publikacji autorstwa M. Kowalczyk zamyka wybór źródeł i literatury naukowej.

Jest oczywiste, że omawiana książka posiada charakter popularnonaukowy. Jest skierowana przede wszystkim do Gdańszczan. Jednak każdy, kto chciałby poznać bł. Dorotę z Mątów, gdańszczankę przez zamieszkanie, kwidzyniankę z wyboru, może znaleźć w publikacji prof. Marty Kowalczyk kompendium fachowej wiedzy na jej temat.

Ks. dr hab. Marek Karczewski, prof. UWM
Wydział Teologii UWM w Olsztynie
Wyższe Seminarium Duchowne w Elblągu
ORCID: <https://orcid.org/0000-0001-9435-3832>